

Izvajanje postopkov Programa Svit v ambulantah družinske medicine med in po epidemiji Covid-19

Jana Govc Eržen

Temeljno poslanstvo ZDM na področju
preventive rakavih bolezni

- preprečevanje in zgodnje odkrivanje rakavih bolezni
- podaljšanje in ohranjanje kakovosti življenja

PRVI VAL

Odredba o začasnih ukrepih za obvladovanje širjenja nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19)
16.3.2020 (Ministrstvo za zdravje)

1. prekine se izvajanje preventivnih zdravstvenih storitev pri vseh izvajalcih zdravstvene dejavnosti
2. ne glede na prejšnji odstavek se izvajajo preventivne storitve, katerih opustitev bi lahko imela negativne posledice za zdravje pacienta

Posledično začasna prekinitvev izvajanja kolonoskopij (700 oseb)

Individualen pristop

DRUGI VAL

Odredba o začasnih ukrepih na področju organizacije zdravstvene dejavnosti zaradi obvladovanja epidemije COVID-19 in zagotavljanja neodložljive zdravstvene obravnave pacientov
24.10.2020 (Ministrstvo za zdravje)

2. člen

1. Izvajalci zdravstvene dejavnosti prekinejo izvajanje vseh preventivnih zdravstvenih storitev vključno z zdravstvenimi storitvami v centrih za krepitev zdravja, zdravstvenovzgojnih centrih in preventivnimi storitvami v ambulantah družinske medicine (referenčne ambulante).
2. Ne glede na prejšnji odstavek se v času razglašene epidemije COVID-19 **lahko izvajajo naslednje zdravstvene storitve:**
 - presejalni programi za zgodnje odkrivanje predrakavih sprememb in raka,
 - preventivna obravnava nosečnic, porodnic in novorojencev,
 - preventivni pregledi otrok do dopolnjenega prvega leta starosti,
 - preventivne storitve na področju medicine dela, prometa in športa,
 - cepljenje in druge preventivne zdravstvene storitve, katerih opustitev bi lahko imela neposredne negativne posledice za zdravje pacienta.

Priporočila za organizacijo dela izvajalcev zdr. dejavnosti na primarni ravni v povezavi s COVID-19 24.9.2020 (Ministrstvo za zdravje)

Zagotoviti čim bolj nemoteno izvajanje zdravstvenih storitev:

1. dodatna optimizacija pogojev dela:

- povečati telefonsko in e-dostopnost
- zagotoviti dodatne točke za naročanje
- ob vstopu v zdr. ustanovo zagotoviti ustrezno triažo

2. zaščitna oprema za zaposlene

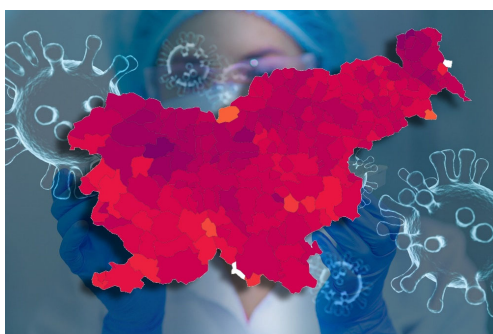
3. izvajanje brisov

4. obravnava pacientov s povišano telesno temperaturo in s COVID-19

5. obravnava ostalih pacientov

Priprta/zaprta vrata do IOZ

- najdragocenejše sestavine našega dela, tj. osebni stik, partnerstvo in kontinuiteto pri zdravstveni obravnavi, so morali nadomestiti telefonski stiki, uporaba aplikacij za videopovezave in komuniciranje po elektronski pošti.

- omejen dostop do izbranega osebnega zdravnika – obvezno naročanje na preglede (v ZD Celje prejmejo termin z SMS)

- vzpostavljene triažne točke ob vstopu v zdravstveno ustanovo

Dostopnost ?

1. telefonski posveti
2. e-pošta
3. klasična pošta

Sodelovanje celotnega tima
(SMS, DMS, DMS v patronažni dejavnosti, CKZ)

Pomoč bolnikom pri izvajanju Programa Svit

Pomoč pri uporabi testerjev
(navodila po telefonu)

Če je test pozitiven

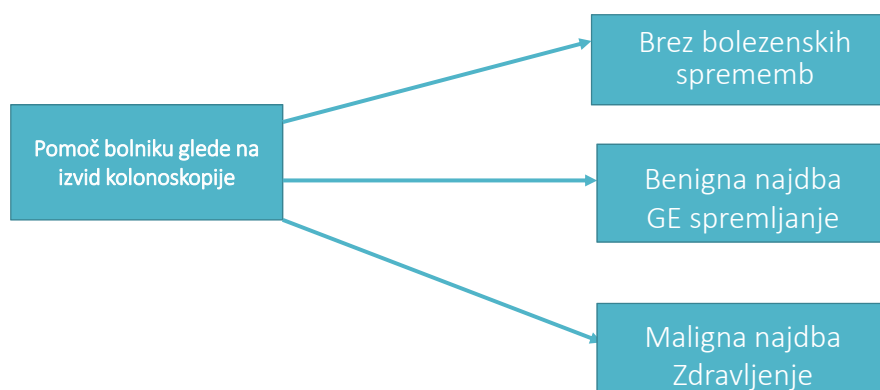
- Pregled pred kolonoskopijo
- Ocena sposobnosti za kolonoskopijo (ambulantna, bolnišnična)
- Telefonski klic v klicni center (pomoč)
- Predpis RP za Moviprep
- Napotnica za presejalno kolonoskopijo

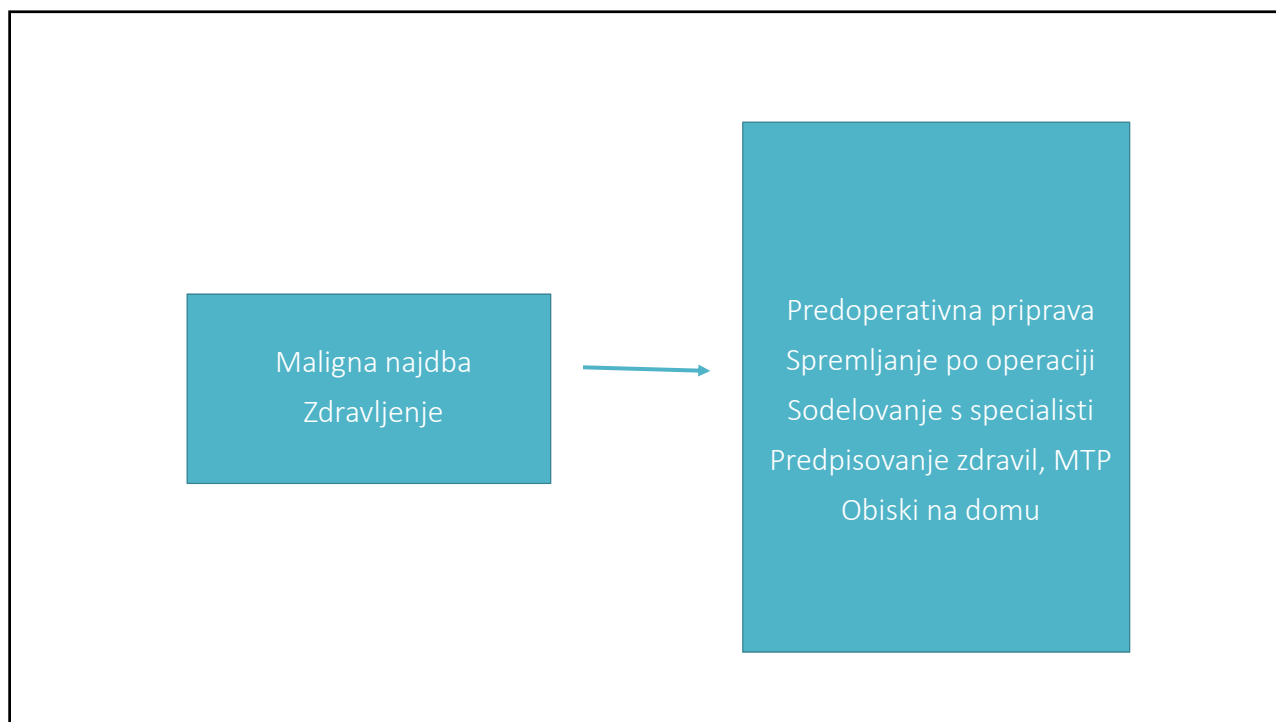
Priprava na kolonoskopijo v ADM

BOLEZENSKA STANJA

1. Družinska in osebna anamneza
 2. Zdravstvena sposobnost za čiščenje črevesa
 3. Presoja zdravstvene sposobnosti kroničnih bolnikov za kolonoskopijo: Klasifikacija ASA (American Society of Anesthesiologists): I-IV
1. Priprava pri motnjah koagulacije
 2. Antibiotična profilaksa
 3. Priprava bolnikov s SB
 4. Železovi pripravki

Pomoč bolnikom pri izvajanju Programa Svit

Program Svit redno obvešča IOZ

1. **Pozitiven rezultat na kri v blatu**, prejmejo izbrani osebni zdravniki takoj po preiskavi. Te paciente je potrebno napotiti na kolonoskopijo.
2. 3 x letno (februar, maj oktober) prejmejo IOZ **seznam neodzivnikov** na vabilo v Program Svit in seznam oseb, ki **niso vrnili vzorcev blata** kljub poslanima dvema opomnikoma.
3. 1x letno (februar) IOZ prejmejo seznam opredeljenih pacientov, ki so se vključili v program v preteklem letu in so **imeli negativen test na prikrito krvavitev v blatu**.

Izboljšati odzivnost v Program Svit z vključevanjem zdravnikov družinske medicine, DMS, SMS, DMS v patronažni službi, sodelavcev v CKZ...

Cilj Programa Svit – da se vanj vključi vsaj 70 % povabljenih.

Odzivnost na vabila v Program Svit v letu 2019 po zdravstvenih regijah

Zdravstvena regija	Odzivnost
CELJE	64,72%
KOPER	61,96%
KRANJ	69,48%
LIUBLJANA	66,79%
MARIBOR	62,82%
MURSKA SOBOTA	63,59%
NOVA GORICA	68,68%
NOVO MESTO	66,71%
RAVNE NA KOROŠKEM	65,79%
SLOVENIJA	65,59%

V primerjavi z letom 2018 se je odzivnost v program v letu 2019 povečala iz 64,63% na 65,59%.

Razlike v odzivnosti v Program Svit

- v program se **slabše odzivajo moški**, moški se slabše odzivajo v starosti od 50 do 59 let, med ženskami pa starejše od 70 let.
- Odzivnost - prvo polletje 2020: Odzivnost v SLO: 63,60 %, moški: 55,56 %, ženske: 68,93 %.
- Slabša odzivnost je tudi pri osebah z **nižjo izobrazbo, samskih in ovdovelih**.
- Med IOZ (852), ki imajo več kot 200 opredeljenih pacientov v ciljni populaciji (50-74 let) je bila v tretjem krogu **najnižja odzivnost enaka 33,2%, najvišja pa 84,2%**.
- Obstajajo pomembne razlike v odzivnosti **med regijami (L. 2019: KR 69,48; KP 61,96), občinami, IOZ**

Vir: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Center za zgodnje odkrivanje raka.

Kako izboljšati odzivnost v Program SVIT ?

➤ V ambulantah družinske medicine obstajajo različni pristopi za delo z neodzivniki.

➤ S poenotenim pristopom (na podlagi dobrih praks) povečati odzivnost v Program Svit.

Poskrbite za svojo rit,
odzovite se v Program Svit!

www.program-svit.si

➤ Preobremenjenost IOZ in posledično ne vključevanje v motivacijo za udeležbo v Program Svit.

➤ Strokovnost ?

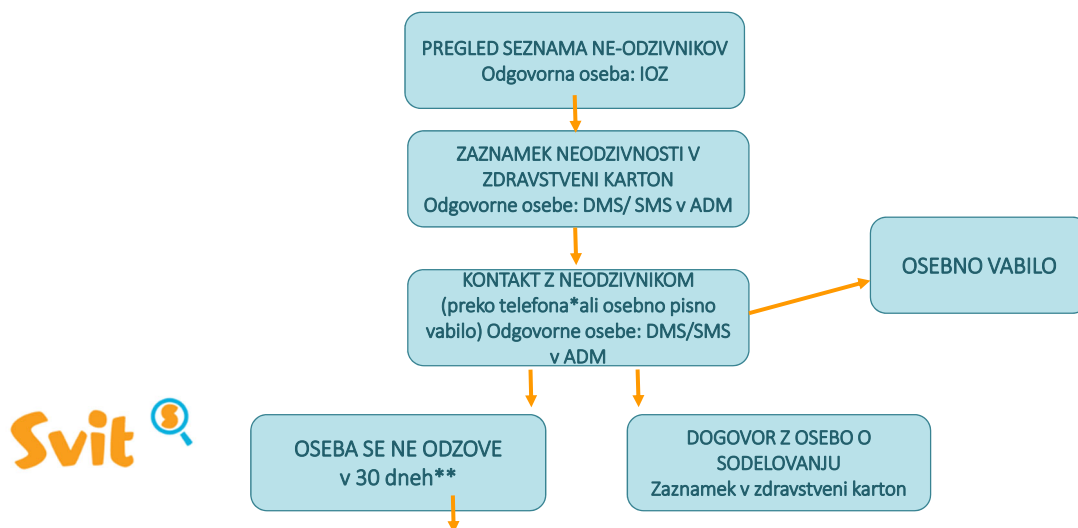
➤ Pomanjkanje IOZ, nadomeščanja

➤ Ne vključevanje SMS in DMS v komunikacijo z neodzivniki . Daljše odsotnosti DMS, ni nadomeščanj.

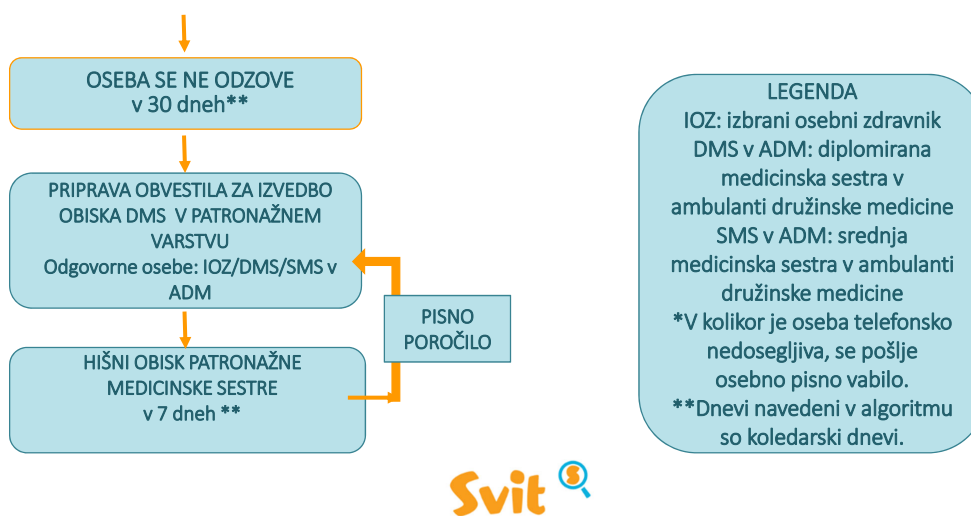
➤ Ne zadostna komunikacija znotraj tima.

➤ Različni pristopi, ki ne zagotavljajo učinkovitosti.

Priporočeni algoritem vključevanja ne-odzivnikov v Program Svit v ambulanti družinske medicine 1/2

Priporočeni algoritem vključevanja ne-odzivnikov v Program Svit v ambulanti družinske medicine

Upoštevanje primerov dobre prakse

- Seznam neodzivnikov pregleda IOZ ,
- Pri motiviranju bolnikov za udeležbo v presejalnih programih in pri izvedbi postopkov **sodeluje celoten tim** (IOZ, SMS, DMS in DMS v patronažni službi, DMS v Centru za krepitev zdravja),
- **koordinacijo vodi DMS v ADM,**
- neodzivnost v Program Svit je jasno **označena v medicinski kartoteki,**
- bolnike **ob obisku v ambulanti** zaradi drugih razlogov povprašam po vzrokih za neudeležbo v Programu Svit, jih motiviram za udeležbo,
- sodelujem s svojci (če je to potrebno),
- posebno skrb namenjamo **ranljivim skupinam prebivalcev.**

Občina	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Celje	52,49 %	56,04 %	58,89 %	57,25 %	56,79 %	54,69 %	60,41 %	57,99%	59,89%	61,93
Dobrna	54,49 %	51,54 %	65,19 %	65,56 %	66,80 %	66,77 %	67,63 %	66,76%	64,54%	69,56
Vojnik	55,55 %	53,77 %	61,31 %	58,80 %	59,90 %	56,16 %	62,38 %	60,33%	65,47%	66,33
Regija Celje	55,58 %	57,38 %	61,15 %	59,47 %	60,10 %	58,63 %	63,36 %	61,88%	64,32%	64,72

Odzivnost v Program Svit –SLO 2019 65,59 %

Vir: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Center za zgodnje odkrivanje raka.

Pomembno sporočilo za IOZ

Program Svit temelji na odkrivanju prikrite krvavitve v blatu z imunokemičnim testom, ki velja za učinkovitega.

Ponovno testiranje pacientov, ki so prejeli pozitiven izvid blata na prikrito krvavitev v okviru Programa Svit, ni potrebno in ni skladno s strokovnimi usmeritvami.

Takega pacienta je treba napotiti na kolonoskopij

ZDM smo naklonjeni programu in ga podpiramo (mentorji v DM 2019)

O Bog, daj mi moč, da sprejem tisto, česar ne morem spremeniti, daj mi pogum, da spremenim tisto, kar lahko spremenim in daj mi modrost, da razlikujem to dvoje!